

skih državljanov (veljajoče za vse neogrške dežele.) Glasi se omenjeni § tako-le:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak ima nerazaljavno pravico, zahtevati, da se mu njegova narodnost in jezik njegov varuje in da se za-nj skrbi.

Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, v uradih in javnem življenju.

V tistih deželah, v katerih biva več narodov, morajo biti javna učilišča (šole) uravnana tako, da ne bo sicer nihče siljen učiti se kak drugi deželni jezik, vsak teh narodov pa da bo imel potrebnih pomočkov, da se lahko v svojem jeziku izobrazi.“

Nadjamo se, da v prihodnje jenja tisto zvito izgovarjanje z „Möglichkeit“-jo in „Thunlichkeit“-jo, kajti §. 12. postave zastran rabe vladne in izvrševne oblasti pravi določno:

„Vsi državni uradniki, vsak v svojem delokrogu, so odgovorni za izpolnvanje glavnih državnih postav kakor tudi za to, da se opravila opravljajo tako, kakor zapovedujejo državne in deželne postave.

Da ta odgovornost obvelja, so dolžni skrbeti tisti postavljenci izvrševne oblasti, pod katerih disciplinarno pravico dotični državni uradniki spadajo.“

„Domovina.“

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Pobožni grof Kacelin.

V junski dolini na Koroškem je živel v začetku 12. stoletja pobožen slovenski grof Kacelin (Chazelinus). Ime ominja na ime kneza blatenskega Kocela sina Pribinovega, kateri je cerkev male Nedelje blizu Ljutomera postavil. Leta 1106 je višji oglejski škof Urih Kacelinovo oporoko (testament) izpeljal. Ta grof je imel tudi na Štajerskem posestva in sicer: v slovenjem Gradcu, katero mesto se v pisnih ohega časa na ravnost imenuje: Gräde c (Grätz).

Ta pobožni grof je sporočil, da se v junski dolini, in sicer v Doberli vesi (Doberndorf so tadaj Nemci pisali, sedaj pa že v Eberndorf popačili) nova cerkev sozida. Višji škof je dal Kacelinovo truplo v tej cerkvi slovesno pokopati, in je tam po volji grofovi korarje (kanonike, dumhere) ustanovil. Ta grof je imel tudi podložnike v Rušah (tadaj so pisali: Ras), stari slavnoznani kraj blizu Maribora.

Iz tega se vidi, da je v onem času po Pohorju malo far bilo in da ste se slovenjegraška in ruška mejašile. V tistem času (1111) so šentpavelski benediktini, kateri še sedaj imajo posestva v Pakerjah, v Mariboru in na Pesnici, dobili dosti zemljišč v savinski dolini, in sicer: pri sv. Mihelu, v Motniku, kar sedaj pod Kranjsko spada, dalje v petjujski okolici: (in marchia Pitoviensi), in sicer vesi: Ingovaves *) (Ingonnwaz, kdo jo bode našel?) Babnipotok (Pabenpotoch), Razvanje (Razwei), Poženje selo (Pozengo zelo), Dragočaj (Dragostoy), Dobrenj pri Mariboru, (Dobrenja), Boračova (Boraitzowe blizo Radgone), Hegoenje selo (Hegoen zelo), Pribišja ves (Pribissendorf), Selnice (Zellniz.)

Dosti tih vesi ni za 700 let več najti. Zanimivo bi bilo, da bi se še kakošen spomin na nje našel. Iz pristavljenih imen med zaklepi pa se lahko bralci prepričajo, kako so Nemci slovenska imena pokvarili.

Dopisi.

Iz Maribora. © V. nedeljo t. j. 12. t. m. je bil v naši čitavnici občni zbor in volitev odbora. — Naj prej je denarničar položil račun, iz kterega se je videlo da je letos čitavnica mnogo denarja potrošila, vendar ne več, kakor je prijela; pa temu se celo ni čuditi, ker je imela pri preselitvi v svoje novo stanovanje mnogo zvonrednih stroškov. Za tem so bili na redu nasveti posameznih članov; došla sta do besedovanja samo dva, prvi: naj bi se odbor za dva odbornika pomnožil, ni bil odobren; drugi pa: naj se dajo napraviti za

*) Kako v svetem spominu je moralo biti ime Koroško - slovenskega vojvode Inga, kateri je svoje plemenitaše h kršanski veri spreobrnel, da so po njem celo kraje poimenovali. Pis.

člane čitavnice male ali vendar mične pristopnice je obveljal. — Zdaj je došla na vrsto volitev odbornikov, in bili so izvoljeni sledeči gospodje: dr. Prelog za predsednika; prof. Šuman za tajnika (g. Majeiger in g. Rapoc sta se tajništva odpovedala); prof. Sinko soglasno po aklamaciji za denarničarja; dr. Dominkuš; dr. Rataj; prof. Majeiger in g. Berdais za odbornike. — Po volitvi je bil ples. Veselica je bila sploh lepa in navdušena.

Iz dalnjega kraja so te dni došli prav veseli glasi. Tako se piše iz Središča, da se bode tamo v kratkem čitavnica odprla, 32. udov se je že vpisalo, in neki vrli varoščan je na tri leta prepustil tri sobe brez plače čitavnici, res prav lepa podpora za mlado gospodarico, in zatoraj je tudi vredno, da se takemu rodoljubu izreče javna hvala. Živili vrli Srdiščani!

Tudi smo iz gotovega vira izvedeli, da se je v Ormožu napravilo malo gledišče, na katerem se bodo igrale samo slovenske glediščne igre. Iz Maribora se je društvu že poslalo nekoliko malih iger in upati je, da bomo v kratkem čuli, da se je neka igrala. Tako je prav, dragi Ormožani, le zdaj na prej; ko ste tako lepo začeli, skrbite, da boste tudi v kratkem čitavnico osnovali.

Iz Koroške. (Čujte, kaj je ravnopravnost pri Koroškem deželnem odboru!) Nam Slovencem tolikanj prijazna „Klagenfurterica“ prizadeva si v enem svojih poslednjih listov marnost in delavnost našega Gorotanskega deželnega odbora dokazati. Med drugimi junaškimi čini pripoveduje, kako da je ta odbor Jezerski srenji dal po nosu, kajti se je predrznila, mu neko vlogo občinskega odbora, zadevajoče občinske gojzde, v slovenskem jeziku predložiti „Wie eine Faust aufs Auge“ — Slovenec bi rekel: „Kakor svinja pa sedlo“ vjema se odlok odborov pod šte. 3804 na to srenjsko zadevo, namreč:

Der Ortsgemeinde Seeland mit dem Bemerken zurück, dass beim kärntnerischen Landesaussschusse die deutsche die Amtssprache ist. Kärntn. Landesaussschuss. Klagenfurt, den 14. Dezember 1867. Janesch, m. p. Sekretär.

Glejte jih vitezov, ki res mislijo, da so Koroški Slovenci za voljo njih, ne pa, da so oni zarad nas. Čemu vas pa ljudstvo voli? Zakaj se mu prilizujete, da vse svoje zupanje in vas stavi? Ali se novci, ki je za to vlečete, od nemških razločijo? — Ako niste svojemu poslu zmožni, Vam naravnost rečemo, da niste pri vratih, ampak pri oknih prišli v poslansko hišo. Mogoče je, da vam je g. grof Hohenwart s svojim tehtnim (!) odgovorom srčnost dal; a mi se vas na potu pravice ne ustrašimo, i to pravico zahtevamo na cesarsko besedo ter na podlagi prenarejenega febr. statuta v 19. členu postave od 21. decembra meseca 1867. l. — Iz razsodbe novega ministerstva razvideli bodemo, če smo res — podlaga tujčevi peti.

Ljutomer, 21. dec. l. l. je bila tukaj seja okrajnega zastopništva, v kateri sta bila dva predmeta posebno zanimiva. Odbor je predlagal, da bi se na mariborski vinorejski šoli eden zalog ustanovil s tem pogojem, da bi se vsi predmeti našim slovenskim mladenčem v maternem jeziku razlagali. Nemškutarji so poskusili ta pogoj saj slabiti in pomenljivo besedico „kolikor mogoče“ vrinoti; pa gospod predsednik je z živo besedo nasprotnike zavrnil kazaje na to, kako se Slovenci že od leta 1848 sem s „kolikor mogoče“ za nos vodijo, pa še toliko ne dobijo, da bi za nohte djal. Odborov predlog se sprejme z veliko večino. — O drugem predmetu, o ločitvi šole od cerkve, se je s prvega zdelo, da bode vojska dolga in gorka; obedve stranki ste bili dobro oboroženi in stali pripravljene ena proti drugi. Naši nasprotniki so posmehovaje se na nas gledali, ker so bili zmage s tem bolj prepričani, ker so manjkali trije slovenski zastopniki, ki zavolj velikega snega niso mogli priti. Vendar zmiraj pripravljene zastopnik g. J. Kukovec jim je zmago unesel, preden so razvili vse svoje moči: jihovi predlogi so se odložili „ad graecas kalendas.“ Skazalo je s tem zastopništvo svoj slovenski značaj; o da bi ta duh se zmiraj bolj razvijal!

Iz Radoslavca pri mali Nedelji na Štaj. Spet smo stopili črez prag leta 1867. — leta, z kterega početkom smo upali vsi avstrijski državljanji celo novo preropenje. — Posebno pa smo mi Slovenci imeli milo svoje oči obrnene v njega misleči, da se nam naše narodne in državne razmere celo predrugajo. — V dosego tega storili smo prosti kmetovavci skoraj več, kakor je preje kdo od nas pri-